

Березень для України – не лише календарний місяць. Це час наших світочів, володарів наших дум та вчинків – Ярослава Мудрого, Івана Мазепи, Миколи Лисенка, Володимира Вернадського, Романа Шухевича, Ліни Костенко... Але, передусім, це час духовного лідера української нації ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. За будь-яких політичних режимів найпочесніше місце у наших світлицях

АПОСТОЛ ПРАВДИ І НАУКИ

займав «Кобзар». У цій книзі було все: і святе Письмо, і підручник з історії, з виховання гідності українця, виховання любові до Бога та України. «Кобзар» став Біблією національної віри, а його автор – іконою української родини. І хоч сьогодні часи докорінно змінилися, ми, як і тоді йдемо до нашого Пророка, звертаємося до нього як до порятунку, як до свого оборонця. Це вже доказано історичним досвідом: українці за будь-яких обставин завжди робили мінімум три речі – будували церкви, відкривали школи і ставили пам'ятники Тарасові Шевченку. Скільки їх? Кажуть у світі більше тисячі ста. Це найбільша кількість монументів, встановлених одній особі, якщо не рахувати вождів тоталітарних режимів та невідомим солдатам. До нас, галичан, Шевченко прийшов ще в сорокових роках 19 століття. Вже

після своєї смерті він здобув тут народне визнання. Перший бюст Шевченкові в Галичині зробив львівський скульптор Тадеуш Баронч у 1877 р., а перший пам'ятний знак відкрито у Лисиничах в 1911 р. Перший же пам'ятник з'явився в 1913 році у Винниках. Через рік – у столітній ювілей Кобзаря «шевченкіана» Галичини поповнилася понад 30 пам'ятниками – у селах Горбачі, Добряни, Завадів, Лубяне... Коштами вчительського колективу СШ №63 на вулиці Личаківській з'явилось перше погруддя Шевченка у Львові – роботи скульптора Якова Чайки. А 1992 р. із 12-ти метровою «хвилею національного відродження», із скульптурними героями свої творів у бронзі в образі одягнутого в простору кирею Мислителя і Пророка з витягнутою у величому жесті рукою Кобзар постав і

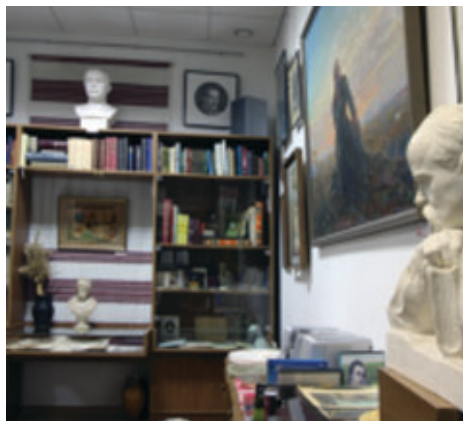
у самому серці Львова. Галицька столиця отримала свято, на яке чекала понад сто років. Нагадаємо, вперше ідея спорудження монументу Кобзареві публічно була висловлена сином Маркіяна Шашкевича Володимиром на шпальтах власної газети «Русь» у 1867 р. Нині на Львівщині налічується майже 200 пам'ятників поетові.

До Тарасового возвеличення на львівському проспекті Свободи сьогодні не тільки лягають квіти вдячності. Тут ми знаходимо слова потрібні для дій сьогоднішніх, слова, які вчать і застерігають від помилок. Шевченко ліпив нас як з глини – духовно, формував хребет нації, давав силу вистояти в засланнях, тюрмах, кривках, на майданах. Він і сьогодні з нами – у пісні, слові, пам'ятнику. У музеї, який у Львові поки що – народний.

ОСТРІВ ДЛЯ ПОРЯТУНКУ ДУШІ

У гамірливому й переповненому туристами Львові мало хто шукає якісь сліди, пов'язані із нашим національним генієм Тарасом Шевченком, тим більше – його музей. «Музей Шевченка у Львові? В Галичині, де він ніколи не був?» – перепитує здивований турист і пересічний львів'янин також. І не вірить, що такий є. Скромний, але справді Народний музей Тараса Шевченка заховався в кутику другого поверху величного Палацу мистецтв, що в самісінькому центрі міста – на вулиці Коперника, 17.

Цей закуток – справжній оазис тиші та якогось заглиблення у власну душу, бо як тільки переступаєш його поріг, за ним лишається все: львівські безкінечні затори, дзенькіт трамваїв, вуличний гамір і власні клопоти. Геть усе. І глибоко в душу зазирає з портрета Кобзар. І не з одного. Шевченків тут багато.

... Кімната-музей Тараса Шевченка відкрита 7 березня 2004 року, а через два роки під час урочистих Шевченківських свят-

кувань цьому музеєві присвоєно звання громадського. В його основі – оригінальні твори львівських художників, які впродовж восьми експедицій (1997–2003 рр.) мандрували тими шляхами, якими пройшов Тарас Шевченко (Україна, Вільнюс, Петербург, Казахстан). Мистців надихали слова Кобзаря «Свою Україну любіть...» Саме під такою назвою після кожної мистецької мандрівки відбувались виставки художніх робіт у Львові та у Каневі, також – у Мінську.

У цих поїздках брали участь 26 художників. Це були ще зовсім молоді мистці і знані майстри пензля: народний художник України Зеновій Кецало, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка Володимир Патик, заслужений художник України Євген

(Продовження на 5-ій стор.)

Шевченкове слово: Не вмирає душа наша, Не вмирає воля

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: СТАТТЯ 34

В українському суспільстві триває гостра дискусія з приводу рішення Ради національної безпеки і оборони України та указу Президента України від 2 лютого 2021 р. про заблокованість «медведчуківських телеканалів» NewsOne, 112-Україна та ZIK. Ці проросійські канали інтенсивно пропагували антиукраїнські дезінформаційні нарративи, мовляв, Україна – недолуга недодержава, або Україна – це нацистська держава, якою управляють «американські агресори». Ніби то не Росія напала на Україну і розв'язала жахливу війну, а природно виникла громадянська війна за «соціально справедливість». Мовляв, в усіх негараздах винен П. Порошенко. Православна Церква України – це аморальне розкольніцтво. Майдан – велика помилка, не Революція Гідності, а державний переворот. Систематично нав'язували тезу, що Україну врятує від іноземного поневолення тільки дружба з Росією і єдиною «світлою державницькою» надією є Медведчук.

«Прокремлівські телеканали робили основну ставку як на свідомих негідників, так і на корисних дурнів, – зазначає аналітик Георгій Лук'янчук. – Перші мали робити всю брудну маніпулятивну пропагандистську роботу. Другі ж – прикривати роботу перших, демагогічно розмірковуючи про ринок ідей і свободу слова». У їхній телевізійній маніпуляції не було ні анексії Криму, ні загарбання частини Донецької і Луганської областей московськими загарбниками. Найбільший рейвас підняли і розгорнули партійці «Опозиційної платформи – За життя» та їхні поплічники, мовляв, заборонено свободу слова, відновлено цензуру. Для «політичних діячів» О. Бондаренко, В. Медведчука, В. Рабіновича, Ю. Бойка, В. Новинського, М. Бужанського, А. Портнова, О. Лукаш, А. Герман, Н. Шуфрича, одіозного пропагандиста В. Піховшека та інших московських слуг не існує Конституції України. Вони жодного разу не покликалися на 34 статтю Конституції України, бо їхня брехня наштовхнулася б на правничу Правду, на засадах якої припинено функціонування антиукраїнських телевізійних каналів.

У статті 34 Конституції України чітко написано: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань». Тут же справедливо наголошується (уважно прочитайте борці за «справедливість!»):

Василь Лизанчук, заслужений професор Львівського національного університету ім. І. Франка, лауреат премії імені В. Чорновола в галузі журналістики.

«Здійснення цих прав може бути обмежене в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей...»

У жорстких умовах російсько-української війни за незалежність і духовну соборність української України кожний чесний громадянин, патріот стає на захист своєї Батьківщини, бо він дуже добре розуміє: якщо свобода слова, свобода функціонування засобів масової інформації сприяє нехтуванню українських інтересів, призводить до того, що українці на своїй землі не почуватимуться господарями, то що це за свобода слова, кому вона служить? Звісно – явним і прихованим ворогам.

На жаль, антиукраїнським спрямуванням насичені низка інших інформаційних ресурсів. На телевізійному каналі колишнього нардепа Мураєва під промовистою назвою «НАШ» та відомому одіозними передачами «Інтері» займаються пропагандою ворожих ідей «русского міра». На цих каналах для мільйонів українських громадян промосковські режисери майстерно вибудовують середні та великі плани, в які начебто «випадково», але надзвичайно виразно потрапляють російські імперські символи: прапор, герб, портрети Леніна, Сталіна, Жукова, Путіна та обличчя нинішніх «царедворників Кремля».

Ефект ілюзії правди перетворює московську та проросійську маніпулятивну пропаганду, в основі якої паплюження,

зневажання, огидження українських національних цінностей, знищення незалежної, демократичної, соборної Української Держави і перетворення українців у послухну московитам біологічну масу. Щоби подолати загрозливу небезпеку для українського суспільства, захистити Державу від зовнішніх і внутрішніх ворогів, ефективно її розбудувати, то в усіх сферах життєдіяльності потрібно впевнено спиратися тільки на українські національні цінності, які є надійним, стійким, міцним життєдайним фундаментом для гармонізації і задоволення здорових потреб, інтересів усіх громадян України.

Місійне покликання ЗМІ – допомагати громадянам України розрізнити нарративи справжніх, правдивих, гуманістичних національних цінностей від проросійських, фейкових, дезінформаційних антиукраїнських нарративів, які є головною інформаційно-психологічною зброєю російського гібридного наступу.

Отже, всі журналісти, користувачі різних інтернет платформ покликані свідомо, професійно, патріотично, цілеспрямовано комунікувати, бути чесними провідниками читачів, глядачів, слухачів у насиченому фейками інформаційному просторі, допомагати реципієнтам не потонути в улесливій, медоточивій олжі українофобів, а глибоко розуміти сутність, мету кожної інформації – новини, кожного виступу політиків, депутатів, службовців, громадських діячів, кожного інтерв'ю, ток-шоу. Щоби спиратися, сповідувати моральні, духовні, соціальні, естетичні цінності, виважено, раціонально, аргументовано мислити, діяти, то загаймо імператив: «Думаю, отже живу» (Декарт). Але цього замало. Невідкладно вчимося правильно думати, адже «правильно думати – це морально етична норма» (Паскаль).

Для журналістів, громадсько-політичних діячів в умовах російської гібридної війни і глобалізації «правильне думання» – це українськоцентричне мислення, українськоцентрична позиція, українськоцентрична творчість, суть якої в утвердженні найважливішої людино-націєцентричної цінності – соборної української України в органічній єдності з дбайливістю, справедливістю і громадянською відповідальністю за свою родину, морально-духовний розвиток суспільства, держави, самоствердження національної ідентичності.

✓ **Позиція**

Не раз і не два з триво-гою та болем у серці перечитую скупі рядки нашого земляка, концтабірного поета Івана Гнатюка до місцевої поетеси Ольги Яворської: «Такої духовної руїни, як нині, ще не було в Україні. Навіть у нас, в Галичині, матеріальне перемагає духовне, совість, мораль. Чи ж за таку Україну гинули в боях, страждали в тюрмах, концтаборах її найкращі сини і доньки, а їх старенькі батьки мордувались в далеких сибірських здичавілих краях? Я не сплю ночами, мені не дають спокою думки, що чекає в майбутньому наш народ, нашу культуру, нашу духовність».

І дійсно, що ж чекає, коли функцію аналізу та прогнозування як суспільного, так і приватного життя сьогодні взяло на себе телебачення – найзручніший та найпростіший засіб комунікації. Що ж ми чуємо із загальноукраїнських каналів, на що вони орієнтують нашу життєдіяльність, від чого хочеться сплахнути духом?

Прогнозованим та обґрунтованим, послідовним кроком у боротьбі з фейками, маніпуляціями, політичним брудом, особливо з російською гібридною агресією свідоме українське суспільство назвало рішення Ради національної безпеки і оборони України, Указ Президента України щодо припинення з 2 лютого 2021 року телемовлення трьох провідних каналів – 112 Україна, NewsOne та ZIK, а з ними й маловідомі руслорів ворожої пропаганди – «Новий формат», «Аріадна ТВ», «ТВ вибір», «Партнер ТВ», «Лідер ТВ», «Нові комунікації», «Новини на 24 години»... Проте перша публічна інформація на цю неординарну подію керівництва НСЖУ в особі її очільника Сергія Томіленка пізно вночі шокувала журналістську спільноту: «Це наступ на свободу слова, заборона медійникам права на професію». Буквально наступного дня секретаріат Львівської обласної організа-

ції НСЖУ у своєму зверненні до колег застеріг: **«Ми, члени НСЖУ, категорично відмежовуємось від позиції Голови Національної спілки журналістів С.Томіленка, котрий виступив на захист відвертих ворогів України та їх медіа, які на противагу**

НАДИВИВШИСЬ ТЕЛЕВІЗОР

всьому українському народові возвеличують через власні ЗМІ лідера наших ворогів, регулярно пропагують радянщину, тих, хто підтримує анексію Криму, хто розв'язав війну на Донбасі, чернить воїнів, що віддають життя за незалежність та територіальну цілісність держави. Тому повністю підтримуємо державницьке рішення РНБО, Указ Президента України про накладання санкцій на власників та телеканали, які безсоромно брешуть про українську дійсність, її миролюбну політику, закликають щогодини йти під крило Росії».

Нашу позицію підтримали ще понад десяток обласних організацій Спілки, додавши суттєве: «Не зайняли належної наступальної позиції щодо захисту національної преси, радіо і телебачення і професійні журналістські організації. Це так, і це, як би не було прикро, потрібно визнати. Упродовж багатьох років національні інформаційні ресурси свідомо і цілеспрямовано руйнували, витісняли на маргенес».

В онлайн-засіданні 8-9 лютого критично до заяви керівництва Спілки висловились і члени Секретаріату – С. Курпіль, О. Бриж, інші авторитетні журналістики: «Голова Спілки, взявши на себе відповідальність говорити від імені всіх членів НСЖУ, приховуючись подвійними стан-

дартами, фактично виступив проти інформаційної безпеки України. Він зобов'язаний відкликати свою заяву». О. Голуб із Харкова подав пропозицію розпустити Секретаріат Спілки. Сам же Секретаріат, запізно висловивши офіційну позицію органі-

зації, «стурбований критикою через трактування подій, пов'язаних із застосуванням державою персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) та припинення мовлення трьох каналів».

Про яку «стурбованість» може йти мова, коли телеканал «Наш», наприклад, устами поплічника Януковича О. Бондаренко називає воїнів Збройних Сил України «злочинцями». Д. Співак на 112 популяризує проросійську ідею реваншу антимайдану. Його земляк та друг по духу євреї із США переконує у скайп-режимі, що найкращим Президентом України може бути лише Ю. Бойко... Перекресливши червоним кольором назву м. Кропивницький, учасники зіківського етеру М. Скорик, В. Кацман, В. Землянський, «наш» мовчазний генерал А. Матіос так щемливо переконають глядачів, що Кіровоград мав би називатись Єлизаветград. І. Ківа доказує, що без Газпрому нам не вижити. Р. Кузьмін втлумачує, що в Україні має бути декілька «національних мов, як і релігій. Інакше – це фашизм». Коментатором ЗІКу став «професіонал» М. Азаров... Боже, невже ці інформаційні солдати Кремля вже в минулому?

Російський інформаційний тероризм не розрісся б в Україні до таких масштабів без нашої мовчазної згоди. У 2014-2019 роках Нацрада з питань телебачення і радіо-

мовлення спільно із СБУ заборонила понад 80 проросійських каналів. Та вже через рік ця робота була призупинена. Нацрада вишукувала покарання проукраїнським телеканалам. Ще у 2018 р. СБУ почало розслідувати терористичну діяльність Т. Козака. Результати виявились лише тепер. Проросійський блогер А. Шарій роками розповсюджував фейкову інформацію ФСБ РФ і лише зараз йому «оголосили підозру у держзраді». Глава української делегації у ТКГ Л. Кравчук на «Первом каналі» ОРТ залюбки спілкується з бойовиком Пушилінім. Депутати ОПСЖ висміюють в ефірах Революцію гідності. Щоп'ятиниці у Савіка Шустера антидержавні меседжі звучать з уст Бойка, Шуфрича. А хіба до явно антиукраїнських каналів активно не долучались представники рідної опозиції? Українські експерти, політологи, наприклад, Чаплига чи Піховшик, здебільшого дискутують з опонентами мовою ворога.

Російський інформаційний сморід із введенням санкцій швидко не вивітриця. Політико-моральне та професійне перезавантаження має пройти вся українська журналістика, в тому числі засновники медіа, менеджери, редактори, ведучі. Про це ще раз нам нагадує Заява регіональних організацій НСЖУ: «Представники нашої професії мають бути свідомими рівня відповідальності в роботі зі словом і фактами, так само виваженими й відповідальними мають бути дії організаторів ефірів стосовно запрошення гостей чи осіб для інтерв'ю та ток-шоу».

Рішення влади щодо законодавчих та організаційних обмежень діяльності російських медіа, «каналів Медведчука», їхніх пропагандистських «філій» в Україні хоч і дещо запізнило, але стимулює.

**Ярослав Фейло,
Заслужений журналіст
України.**

Шевченкове слово: А ми дивились та мовчали та мовчки чухали чуби

✓ **Пером публіциста**

Про пошуки відповіді на запитання: «Кто же такой город красивый построил?»

Олег К. Романчук: Хто ж побудував Львів? Матчасть для Ґаспадіна Ґанапольського

4 січня на сайті російської редакції Радіо «Свобода» вигулькнули ностальгійні спомини журналіста Матвія Ґанапольського, викликані кончиною Владіміра Коренєва – головного героя советського фантастичного фільму «Человек-амфибия».

Усе б майже нічого, але привернув увагу вкрай неоднозначний, навіть з публіцистичного погляду, пасаж: «Когда я был ребенком, мы жили во Львове. Это был Львов, да не тот – в смысле не тот, что сейчас. Это сейчас во Львов валит народ, чтобы попить «того самого» кофе, послушать уличных музыкантов и удивиться, кто же такой город красивый построил? А построили его поляки и евреи. Первые убежали от советов после оккупации в 1939-м, вторые были уничтожены во время Второй мировой, так что сейчас, как в современной Греции и современном Риме, во Львове живут совсем не те, кто строил эту красоту».

Тобто, за незбагненою логікою правдолюба, який прописався в Києві на телеканалі Прямий у ток-шоу «Ехо України», місто Львів «построили поляки и евреи», а «сейчас... во Львове живут совсем не те, кто строил эту красоту».

До цього сумнівного своєю документальною філігранністю спостереження Матвея Ґанапольського можна було б долучити й епохальне відкриття, зроблене і ненароком мною зафіксоване у Львові в далекому 1970-му під час розмови двох підтоптаних «визволителюк»: «Етат порад пастроілі рускіє, а сей час сюда панаехалі еті местные...».

Щось подібне я чув п'ять років тому в Кафедральному соборі св. Віта у Празі – молоденький турист з Москви запально пояснював своїй супутниці, що один із найкрасивіших готичних храмів Європи чехам подарував російський цар...

Але ми про інше. Ми про пошуки відповіді на запитання: «Кто же такой город красивый построил?»

Про Короля Данила Галицького і його нащадків помовчимо. Якщо не полінуватись і завітати на сайт Львівської міської ради, то можна довідатись ба-

гато цікавого з історії древнього міста. Зокрема: «Львів у XIV і XV століттях став фактично німецьким, навіть акти тогочасного львівського магістрату велися на саксонському діалекті німецької мови. Книги міських видатків і збору податків XV століття свідчать, що німці у Львові склали більшість населення. У місті того часу панувала класична готична архітектура...»

Новий Львів другої половини XVI століття вже був зовсім іншим Львовом, ренесансним, а будували його італійці...»

А ще нагадаймо, що наприкінці XVIII століття місто переходить під владу Австрії і стає столицею провінції. Тож навіть, м'яко кажучи, фантазувати, що Львів збудували лише поляки та євреї? Це щонайменше некоректно.

Чи чув Матвей Ґанапольський, приміром, про Івана Левинського – українського архітектора, який подарував Львову чимало унікальних пам'яток у стилі українського модерну. Творча спадщина Левинського налічує близько сотні різноманітних споруд. Його архітектурне бюро, зокрема, спеціалізувалося на «українській сецесії». Саме фірма Левинського 1910 року спорудила будинок Торгово-промислової Палати на нинішньому проспекті Тараса Шевченка (зараз тут розташований Будинок прокуратури Львівської області). Останній варіант готелю «Жорж» на площі Міцкевича також збудований фірмою Левинського за проектом Фельнера та Гельмера. Фірма Івана Левинського брала участь в будівництві Головного залізничного двірця у Львові, першою в Галичині використавши залізобетонні конструкції.

А ще був чудовий український архітектор, живописець і педагог Іван Долинський (1852–1916)... І, звісна річ, Захаревич Юліан Октавіан – найвідоміший львівський архітектор вір-

менського походження, лютеранин, один із засновників Львівської архітектурної школи, якому цар Франц Йосиф I за талановиту працю будівничого 1877 року надав шляхетський титул Лицаря з Львигороду (Ritter von Lwigrad)...

Втім будівництво та архітектура Львова наразі не є темою наших зацікавлень.

P. S.

У день кончини Владіміра Коренєва, згаданого на початку нашої замітки, російський канал «Культура» показав «Линию жизни» за участю цього пропутінського культуртрегера, який одночасно зрозумів: «Русские и украинцы – один народ. И обречены все попытки нас разделить».

Цю позицію поділяє Матвей Ґанапольський? Якщо ні, то йому доречніше було б зініціювати найближчим часом на ток-шоу «Ехо України», що на Прямому, дискусію, присвячену дипломатичному скандалові між Польщею та Україною з приводу жовтневої (2020 року) ухвали депутатами Бундестагу рішення про зведення в Берліні меморіалу, присвяченого польським жертвам Третього рейху. «Якщо й виокремлювати окремі нації, тоді потрібно вшановувати й українців», – прокоментував драстичну ситуацію посол України у ФРН Андрій Мельник.

Олег Романчук,
головний редактор
журналу «Універсум».

ОСТРІВ ДЛЯ ПОРЯТУНКУ ДУШІ

(Закінчення. Поч. на 1-ій стор.).

Манишин, головний художник Палацу мистецтв Орест Скоп та інші. Лише в Україні вони здолали дев'ять тисяч кілометрів, створивши понад сто полотен. Саме у такій творчій мандрівці народилась ідея відкрити кімнату-музей Тараса Шевченка у Львові. Цей задум втілює у життя тодішній директор Львівського Палацу мистецтв Роман Наконечний.

Учасник цієї подорожі директор Шевченківського національного заповідника «Чернеча гора» Ігор Ліховий після відвідин Музею записав у книзі відгуків: «Галичина і Тарас Шевченко – це особлива сторінка в історії розбудови української нації... У Галичині творчість Шевченка вивчалась та аналізувалась у кращих традиціях європейської науки, його образ невіддільний від національного мистецтва – малярства, музики, скульптури. Видання його книг тут завжди відрізнялись високим смаком, ошатністю і науковістю. Тарас Шевченко ніколи фізично не був у Львові. Це також правда, як і та, що він ніколи не покидав його, оскільки його присутність тут органічна і природна.

Віднині у Львові є Музей Тараса Шевченка – маленький музей у великому палаці мистецтв, і це дає нам надію, що у цьому храмі муз постане справжній науково-освітній центр...»

А ось що писав про Тараса Шевченка наш великий галичанин Іван Франко у своїй знаменитій «Присвяті» 1914 року: «Доля

переслідувала його в житті скільки могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі в іржу, ані його любові до людей в ненависть і погорду, а віри в Бога у зневіру і песимізм. Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя. Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті – невмирущу славу і все розквітаючу радість, яку в мільйонах людських сердець, все наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко».

Він надихнув під час цих експедицій художників В. Патики, З. Кецала, Є. Манишина, П. Сипняка, О. Скопа, Ю. Лесюка, М. Луків, О. Косаря, О. Крохмалюка, В. Стогнута, О. Коровая, М. Демцю, С. Міхновського, В. Яцківа, Л. Яцків, Д. Паруту, М. Грималюка, І. Гавришкевича, Є. Щербу, які подарували свої твори музеєві. Також тут є картини інших художників, які не брали участі в цих експозиціях, але яких надихав і надихає невмирущий Кобзар: В. Островського, І. Кристача, Б. Мусієвського, В. Стадничука, Г. Трояна, А. Сидоренка, І. Яреми, Є. Безніска, М. Кристопчука, І. Копчика, Р. Безпалківа, Я. Мацелюха, Р. Ковальчука, Н. Петрук, І. Прохорович, М. Старовойт, О. Шатківського, Й. Бобенчика з Росії, С. Добровольського з Австралії, твори скульпторів Р. Романовича, Я. Мотики, Б. Романця, А. Сухорського, Я. Чайки, а також вишиті картини О. Зробок, графіка І. Остафійчука, gobelen І. Винницької. Є в музеї справжні цінності з Шевченкового краю: ікона «Христос – недремне око» та оригінальний крелевецький рушник XIX століття. Ці експонати подаровані художником Т. Лозинським.

Окрему експозицію становлять різноманітні видання «Кобзаря», подаровані львів'янами та мешканцями інших міст та сіл України, гостями з-за кордону. Добродій з Америки Ю. Наконечний надіслав до музею велику бібліотеку з унікальними виданнями Шевченкових творів в діаспорі, а також численні книги на мистецьку та історичну тематику.

У Музеї є цінні видання: Богдан Лепкий «Про Шевченків «Кобзар», 1914; Тарас Шевченко «Гайдамаки» – видання, ілюстроване О.Сластьоном, Київ -Ляйпціг, 1919;

Каталог... рідкостей. Колекції В. Тарновського, Київ, 1893; «Повне видання творів Шевченка» у 16-ти тт., яке здійснив у Варшаві-Львові 1934-1938 рр. колишній київський вчений Павло Зайцев, а перевидаву 1959-1961 рр. у Чикаго М. Денисюк.

Окрему експозицію музею становлять медалі, значки, марки. До відкриття музею художник Всеволод Волошак виготовив сувенірний нагрудний знак із зображенням Тараса Шевченка. Є тут і цінні подарунки з тих місць, якими мандрували львівські художники. На основі цих поїздок по Шевченківських місцях створено фототеку та відеофільм. Частиною музею становить бібліотека.

... І йдуть сюди люди – старші й молоді, львів'яни й гості, приводять дітей вчителі, бо де ж краще провести шкільний урок про творчість Тараса Шевченка? І ті, наймолодші, кажуть: треба осучаснити стенди, розмістити якісь експонати, щоб їх можна було взяти в руки, роздивитись уважно, створити комфортний куточок у музеї, де були б крісла-мішки, бо їм так хочеться, бо підрастає покоління комфорту. Тож мусимо до них дослухатись. Нове українське суспільство, яке формується в нових складних політичних умовах, потребує Шевченкового духу, Шевченкової любові, Шевченкового слова. Музей наближає усіх нас до Шевченка, а Шевченка – до нас.

Йосип Марухняк,
член НСЖУ.

Фото автора.

ГАЛИЦЬКА ЖУРНАЛІСТИКА РОЗШИРЮЄ КОРДОНИ

У попередньому номері «Львівщини медійної» ми розповідали про нові творчі здобутки наших молодших колег – правничка газета «АКЦЕНТ» Малої академії літератури і журналістики отримала статус загальнодержавного літературно-мистецького журналу для дітей та юнацтва «Країна талантів». І ось нове повідомлення від МАЛІЖ: в країні української діаспори – Азербайджані відкрито кореспондентський пункт газети «Акцент». Його керівником головний редактор видання Василь Тарчинець

призначив відомого журналіста-дослідника у сфері освіти, письменника Боюкага Мікаїллі, автора численних книг та публіцистичних статей, опублікованих українською, російською, англійською, турецькою мовами, в тому числі на багатьох сайтах зарубіжжя. А спецкором газети стала Наталя Диміцька – директор комунальної установи «Сколівський інклюзивно-ресурсний центр», голова філії Міжнародної академії літератури і журналістики у м. Сколе.

Наш влас. кор.

Шевченкове слово: В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля

«Будьте гідними ранкового сонця!»

18 лютого Тарасу Матвіїв, Герою України мало виповниться 32... Після 2014 року він «зарікся», що не відзначатиме свій день народження. І так було, бо не могла ця щира і добра душа «святкувати», коли в пам'яті спливали побратими, яких вже нема...

Напередодні цієї дати ми вирішили надрукувати фрагмент спогадів про Тараса його мами – Валентини Матвіїв. Хто, як не найрідніша душа, знає, яким він був, як ріс, як формувалася його світогляд, врешті, як все було... Впевнений, що прочитавши їх, більшість не лише щиро пустить сльозу, але й зрозуміє, якого ми втратили хлопця та особистість...

Андрій Данилець,

головний редактор часопису Жидачівщини «Новий час».

«Тарас прожив коротке, але повне, насичене життя. За свої 31 із лишком років він встиг зробити стільки добрих справ, що декому не дано й до ста! Він пронісся по життю, наче яскрава комета, лишивши по собі довгий слід. Тепер, куди не глянь – всюди є частинка його: і в його творчості, яка згодом переросте в книги, і в здійснених проєктах, і в їхньому продовженні, в тих зернах людяності й милосердя, які Тарас посіяв своєю допомогою й підтримкою в серцях людей – щоб колись вони проросли рясним урожаєм. Він – у добрих споминах побратимів по Майдану, «Карпатської Січі», 24-ої ОМБр. У теплих спогадах однокласників і вчителів, однокурсників і викладачів, колег-медійників з Києва, рідного Жидачева та Львова, друзів-однодумців по волонтерству, депутатству та громадській діяльності. Він – у юнаках, яких навчав військової справи на вишколах, у спортивних і дитячих майданчиках міста, у вдячності тих, кому Тарас допомагав своєю благодійною діяльністю. Він навіть у тих незрубаних деревах, які живуть завдяки Тарасовій активності в «Стоп лісоцид»... Хіба таке може забутись чи безслідно зникнути?! Ні. Тому, ми впевнені, що Тарас був щасливою людиною. І що він встиг реалізувати себе як особистість. Хоча у нього було ще стільки планів і мрій, які він все відкладав на потім!.. Серед його файлів ми знайшли й список з 51 мрії, більшість з яких він не встиг здійснити. Та найпершою була така: «Перемога: Крим і Донбас». Він не міг дозволити собі насолоджуватись життям, доки його земля топче ворог, доки його народ вбивають, доки вбивці Небесної Сотні й побратимів з фронту не покарані. Це був би не Тарас. Тому ми чудово розуміємо, що він не міг вчинити по-іншому. В тяжкі часи для своєї країни замість журналістського пера взяв до рук зброю.

Дитинство і шкільні роки

Тарас був дивовижно доброю дитиною. Всі навколо, хто потребував будь-якої допомоги – діти, старенькі, тваринки – негайно отримували її від нього. У класі з Тарасом навчалася дівчинка Марічка, дитина з особливими потребами. У молодших класах хлопчиська ставилися до неї, м'яко кажучи, не дуже дружелюбно. А от Тарас – навпаки: взяв її під свій захист. І хоч однокласники почали глузливо називати їх парочкою, він не зважав на їхні кпини. А коли через багато років сталася ця біда – Марічка підійшла до мене під час прощання і плачучи, по-своєму, подякувала мені за Тараса... Мало що пам'ятаю з того страшного дня – а цей зворушливий момент запам'ятала...

Я щаслива, що моїй дитині пощастило народитись задвог до ери тотальної комп'ютеризації!.. Як тільки освоїв літери, запоями читав. Спочатку це були казки, а потім – міфи Древньої Греції, легенди Карпат, народні перекази про історичних персонажів. А якось ми подарували йому книгу з серії 100 видатних... І почалось!.. 100 видатних полко-

водців, 100 видатних загадок історії, політиків, українців, мудреців, великих битв, режисерів, архітекторів, богів, диктаторів... Ледве встигали купувати чергову «сотку», як ми казали. Тепер думаємо, що саме ці книги сформували Тараса як цілісну, ерудовану й цілеспрямовану особистість. Хоч разом з цим він був і романтиком... Військова романтика Ремарка, Хемінгуей, поезії Симоненка, Олександра Олеся, Ігоря-Антонича... Ну і, звісно ж,

правдивого бою у військовій академії, а потім стане бойовим командиром... Тому професія військового стала лише питанням часу і відповіддю на його реалії.

Надворі був 2012 рік. Тарас вже другий рік поспіль жив і працював у Києві, спочатку на каналі НТН, а згодом – на ТРК «Ера» та опозиційному тоді TV1. І у нього все складалося добре, поступово будував телевізійну кар'єру, обростав друзями-телевізійниками, йому подобалась робота над новинними сюжетами, він мріяв згодом створити власний проєкт на телебаченні, зняти фільм... Але коли почався цей протест, Тарас, не вагаючись, узяв у ньому активну участь. Вдень він працював, а після роботи – одразу туди. Він мало про це розповідав, бо розумів, що ми хвилювались за нього... Адже за тодішньої влади за такі дії можна було щонайменше лишитись роботи, бо якраз тоді Тарас працював на каналі «Ера», який був державним. Думаю, що саме ця подія і стала причиною переходу його вже зовсім скоро, а саме наприкінці того року, в опозиційний до влади TV1. Коли він приїхав додому і повідомив про своє рішення – очі його сяли. Це був вогонь передчуття свободи – свободи слова!

Хто не знає своєї історії – той ніколи не матиме своєї держави...

Та, насамперед, Тарас цікавився історією України. Вона йому боліла... Тому й не дивно, що одразу опинився в Українському домі серед протестувальників щодо злочинного мовного закону. А згодом, після биття студентів, почалась Революція Гідності... І все. Майдан став його новим робочим місцем.

Чи знали ми, батьки, про те, чим син в ті дні насправді займався в Києві? Ні. Страх за його життя не покидав мене. Бо Тарас жив Майданом і жив на Майдані – від його початку і аж до літа 2014: доки Пошукова ініціатива Майдану, співкоординатором якої він був, розшукувала безвісти зниклих Майдану.

«Який ювілей, там вбивають побратимів...»

На своє 25-річчя, яке припало на 18 лютого 2014 року, він

(Продовження на 7-ій стор.).

Стус, Ліна Костенко, Іван Франко, Тарас Шевченко... Поеми Шевченка вчив напам'ять, за нагоди легко цитував. І це – навчаючись в середній школі.

А потім – Монтень, Ніцше, Шопенгауер, Макіавелі... Біблія... Це взагалі, мабуть, фантастика для сучасних школярів – читати Біблію, від Старого до Нового Заповіту. А він читав, з олівцем, довго розмірковував над текстами. А десь в класі 6-7, як тільки закохався у футбол, – одразу заговорив, що неодмінно стане якщо не професійним футболістом, то принаймні футбольним оментатором.

Журналістика...

Звісно, ми підтримали його вибір: вступати на факультет журналістики! Тим більше, що це була і моя юнацька мрія, та не склалося... стала вчителем. Зате дуже втішилась, що син наче втілює мою давню мрію! Та ще раз повторюю: тому що тоді в Україні панував мир. Ми й подумати не могли, що за якихось кілька років почнеться таке кровопролитне протистояння, що його невинне дитяче захоплення війсьтом стане через кілька літ в нагоді, коли реальна війна кине серйозний виклик і він почне вивчати стратегію й тактику ведення

«Будьте гідними ранкового сонця!»

(Закінчення. Поч. на 6-й стор.)

якраз приїхав додому, на ротацію, як він сам казав. Та коли вранці дізнався з телевізора, а потім і з дзвінків друзів про перші розстріли – негайно почав збиратися назад на Київ. Звісно, ми просили лишитись, бо ж ювілей... і там... вбивають! Жевріла остання надія, може, послухає, пошкодує нас... Та де там, попросив благословення: «Я там потрібний!» І поїхав. Можна собі уявити, що копілось в наших батьківських серцях!.. Я ночами простоювала на колінах перед іконами, а вранці вставала і йшла на роботу. І тільки 21 лютого ми змогли нормально поговорити із сином по мобільному. Голос був піднесений і щасливий. Тарас триумфував! Режиму Януковича прийшов кінець! Але коли мова зайшла про розстріляних побратимів – голос почав тремтіти, він ледве стримав себе – щоб я не почула, як він плаче...

Як Майдан змінив Тараса...

Чи змінив Майдан Тараса? Звісно! Як і всіх, хто не просто був там – заради цікавості, один-два рази, щоб «назнимкуватись», а кому він болів з початку й до кінця. Він продовжував боротьбу, яку почав 22 листопада 2013 року. Спочатку це був пошук зниклих на Майдані. Парки, ліси, цвинтарі, озера, каналізаційні ходи Київщини... Ними залучались небайдужі активісти і професіонали: від аквалангістів – до працівників поліції і моргів. Потім, коли почалися воєнні дії на Сході, настала фаза активної волонтерки, яка тривала до весни 2015 року на Жидачівщині. А згодом він знову повідомив, що вирушає на Київщину, але на цей раз начебто на військово-медичний вишкіл. Чесно скажу, одразу з'явилась підозра, що це не зовсім правда... На швидкоруч зібравши все, що міг з друзями рушив попрямо на Схід. Там він потрапив у добровольче збройне формування «Карпатська Січ» і, пройшовши лише 5-денний військовий вишкіл, одразу ж заступив на позицію в районі с. Піски, що на Донеччині, де командиром однієї з частин був наш земляк Андрій Чадин. Тільки пізніше той скаже, що якби знав, що Тарас – один син у батьків і що він особисто добре знає тата, то він ніколи не взяв би його. Тому що в запеклих боях хлопці тоді гинули щодня. Він усвідомив, щоб щось змінити в українському війську –

недостатньо бути просто солдатом. Тому, знову ж таки попросивши у нас батьківського благословення й блискуче склавши вступні іспити, починає навчатися на лідерських курсах офіцерів у Львівській академії сухопутних військ, а після їх закінчення стає командиром взводу легендарної 24-ої ОМБр ім. короля Данила Галицького. І одразу ж отримує бойове хрещення в Мар'їнці, отримавши свій взвод прямо на передовій. Так сталося, що попередній комвзвод 33-річний старшина Олександр Бардалім загинув 19 липня 2019 року, а наступний, тобто наш Тарас, – майже рівно через рік, 10 липня 2020. Його хлопці зізнаються, що ще й досі не оговтались від втрат своїх двох командирів підряд...

Тарас був не просто воїном, він був воїном-християнином. І це не полягало в якомусь просто носінні натільного хрестика чи вервочки, як прийнято серед вояків... Він був із Богом. Називав Його своїм Батьком, Отцем. Коли читаємо тепер його розмови з Богом, роздуми над Біблією, які ми знайшли серед записів Тараса, – вражаємося! Невже такі глибокі речі могла написати молода людина, яка не має ні відповідної богословської освіти, ні хоча б якогось елементарного паломницького досвіду?!.. Тільки перебуваючи зі Святим Духом, Тарас міг писати такі відкровення. Згодом ми плануємо видати його думки, бо вони мають право побачити світ, а світ – їх.

Ще проходячи лідерські курси, Тарас дав телеінтерв'ю військовій передачі «Звітяга». Тоді він сказав, що у нього не стоїть за самоціль дорости до генерала, для нього головне – на рівні

свого взводу досягти хороших результатів і по максимуму зробити все можливе від себе як від командира. Мінімум амбіцій, максимум результатів: таким він був завжди і у всьому.

Та, впевнені, що якби не та смертельна міна, Тарас ще неодноразово проявив би себе у війську і хтозна-хтозна: можливо, таки й доріс би до генерала – але справжнього, бойового генерала, такого, як, наприклад, генерал Кульчицький, якого він дуже поважав. А ще захоплювався Коновальцем, Шухевичем, Болбочаном, Черчиллем, великими полководцями всіх часів і народів... На його стінці ще й досі висить файл із зображеннями тих видатних постатей, які він узяв собі за приклад.

тив, щойно повернувшись з фронту у 2015 році, усім загиблим українцям, хто тримав зброю у Пісках і по всьому фронту Донбасу:

*Герої не вмирають!
а не герої?
Той хто виповз на світ і
обшпарився?
Той хто не витримав ноші і
трав?
Той хто шукав, але не там
і не те?!*

*Я – ми прості обшарпані хлопці
із запилженими очима і
втомленими серцями
я – ми вмираємо!
щодня і щогодини
а з нами матері і ненароджені
діти...*

Тарас лишив по собі величезну спадщину: його вже зроблені справи і незавершені починання, його оригінальні роздуми про сенс життя і смерть, про Бога, Україну, вічне протистояння добра і зла, непроминаючу любов і вірність... А ще його цінною спадщиною ми вважаємо справжніх друзів Тараса, які продовжують його у всьому, люблять, шанують і пам'ятають...

«Мам, я про все подбав...» – сказав Тарас, коли востаннє вирушав на Схід. Він дійсно про все подбав... Навіть про наші згодом осиротілі серця: залишивши нам стільки своїх безсмертних думок і теплих споминок про себе. Які слова сина дають нам силу жити? Найбільше, мабуть: «Будьте гідними ранкового сонця!» Така коротка фраза – а який глибокий зміст!.. Тепер, щоранку прокидаючись, я повторюю їх в своїй голові, наче молитву – і стараюсь бути гідною всього, що дав мені Господь сьогодні: життя, рідних, друзів, світу навколо себе, найменшій дрібниці, яка приносить тиху радість. Тарас сам так жив – гідно і з любов'ю до всього, а тепер і ми маємо вчитись наслідувати його. А ще його фраза: «Смерті нема – є лише повернення». Він мав на увазі повернення до Творця, якого без кінця називав своїм Батьком. Коли з Божою поміччю видамо Тарасову книгу, думаю, у його думках кожен знайде щось близьке саме йому.

Тарас завжди любив повторювати у відповідь на мої хвилювання за нього: «Ма, не хвилюйся: зі мною легіони!» А потім додавав: «...ангелів...» Сьогодні він в цьому «небесному легіоні ангелів»...

**Валентина Матвій,
м. Жидачів.**

Востаннє...

До того ми не бачилися місяців 10. Зненацька приїхав Тарас, щоб повідомити, що на дніх вони бригадою від'їжджають на Схід. Приїхав попрощатися... Я знала, що рано чи пізно так станеться, але старалась про це не думати, просто молилась і вдихала всі наші зустрічі й телефонні розмови. Мені видається, що так роблять всі рідні вояків – вдихають їх, поки вони поруч.

11 липня о 9 ранку пролунав той зловісний дзвінок, який розділив наше життя навпіл. Я не вірила. Кричала: «Ні! Не може бути! Це помилка!..» Та, на жаль... Про загибель сина мене повідомив спочатку його добрий друг, військовий нашого районного військкомату, а потім і сам військовий комісар. Далі все було наче уві сні...

Кажуть, герої не вмирають? Ще й як вмирають... Ось уривок вірша Тараса, який він присвя-

своїх речах; І ми читая оживаєм І чуєм Бога в небесах

✓ **Українська журналістика в іменах**

ВЕЛИКИЙ ВИДАВЕЦЬ, ВИДАТНИЙ УКРАЇНЕЦЬ

6 липня 2021 року виповнюється 125 років від дня народження видавця світового рівня, нашого земляка, уродженця Красного Золочівського району ІВАНА ТИКТОРА. Це та людина, яка в умовах чужої держави стала реальним творцем українського інформаційного простору – його книги та часописи, які у радянські часи були під забороною, стали тими орієнтирами, на яких виховувалось не одне покоління українських патріотів, особливо в середовищі простих галичан. Унікальна його роль у створенні професійних українських видавництв, у розбудові інфраструктури видавничої галузі. Його практичний досвід набагато випередив час і цілком придатний в сучасних умовах.

Львівська обласна організація НСЖУ звернулася до керівництва області, Золочівського району гідно вшанувати ювілей видавця-патріота, який створив видання, що стали унікальним надбанням української культури, який ввів періодичне друковане слово в українське село, який своєю подвижницькою працею переконував, що преса – це не продукт добродійності, а сполучення культури з купецтвом, яке мусить самооплачуватися.

Досить ґрунтовно впродовж останніх чверть століття комплексним дослідженням Тикторової спадщини займається Українська академія друкарства, організовуючи численні наукові конференції, Тикторівські читання, друкуючи статті у наукових журналах. Першою спробою комплексної професійної біографії найуспішнішого українського видавця ХХ століття стала монографія «Іван

Тиктор: талан і талант», яка вийшла у світ у 2007 році.

Цьогоріч академія планує організувати низку заходів до 125-річчя видавця. У межах відзначення ювілею, зокрема, заплановано урочисту академію, міжнародну наукову конференцію, велику виставку видань концерну «Українська Преса» та тематичних плакатів, започаткування щорічної міської/обласної премії імені Тиктора найкращому видавцеві (редакторів) та ін.

Особливе місце у цьому переліку займе ювілейне видання, присвячене видавцеві, над яким упродовж кількох років працювали науковці Української академії друкарства. Це двотомник, у першому томі якого всебічно представлено феноменальну як на свій (так і на наш!) час видавничу діяльність Тиктора, а в другому – систематизовано, прокоментовано, і таким чином, уведено

в сучасний контекст передмови до видань Тикторової «Української Бібліотеки», що становлять самодостатню, незалежну від творів, яким вони передують, цінність для сьогоднішнього читача. Видання з ексклюзивним дизайном, великим обсягом ілюстративного матеріалу та елементами доданої реальності (з виходом на youtube-канал) як данина пам'яті Великому Видавцеві має водночас демонструвати зрілі технологічні можливості сучасної видавничої галузі, відтак воно уявляється достатньо витратним.

Академія уже підготувала до друку цей книжковий проект у 2 томах «Іван Тиктор і концерн «Українська преса»: таємниця успіху» (300 сторінок одного тому, з м'якою обкладинкою, наклад 300 примірників, вартість одного комплекту – 273 грн.).

Журналісти, видавці просять під-

тримати науковців, включивши проект в Програму соціально важливих видань. Доцільним було б ознакування місця народження Івана Тиктора – встановлення пам'ятних інформаційних таблиць – на дорозі Київ-Чоп біля м. Буськ (на повороті на Красне) та дорозі Львів-Тернопіль (на повороті на Глиняни). Медіапрацівники Львівщини зі свого боку забезпечать інформаційну підтримку заходів у місцевих, обласних та всеукраїнських ЗМІ.

Мабуть, на пальцях можна перелічити журналістів, які так часто послуговувались військовою лексикою, як Василь Гаврилишин. І не тому, що 10 років готував першу на українському телеекрані національну військово-патріотичну програму «Сурма». Слово «бій» наче переслідувало його повсякдення: коли прийшов на «трудоий фронт» у багатотиражку «Електрону», коли стояв біля витоків львівського документального кіно «Укртелефільму», коли вів гострі суспільно-політичні дискусії у прямому ефірі, коли воював з керівництвом ЛОДТРК, публічно писав літопис нескореного очевидця про руйнування його рідного телебачення: «...Наш одинадцятий шефе! За що Ви так не любите колектив, переслідуєте людей, принижуєте нашу професійну і людську гідність?». Відчайдуш бився з підступною хворобою... В інформаційному полі української тележурналістики Йому – заслуженому журналісту України, переможцю всеукраїнських телерадіоконкурсів, авторитету та професіоналу місця не знайшлося. Хоча ще вчора з раннього ранку до пізнього вечора ми сиділи біля телеприймачів і дивились його версію чотирирічних засідань сесій Львівської обласної ради 1-го демократичного скликання, аналізували фільми, репортажі на тему Укрполбату, захоплювались його прочанськими телемандрівками, розповідями про життя українців в Росії...

Сотні документальних фільмів Василя Гаврилишина стали золотим фондом української

ВОЇН ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКИ

Пам'яті
В. О. Гаврилишина

тележурналістики. Він повернув «до життя» унікальні кадри народження та становлення української держави, її військової звитяги. Він змінював посади – від молодшого редактора

до першого заступника генерального директора Львівської телерадіокомпанії, але завжди залишався журналістом – принциповим та відповідальним. Бо, як сам писав: «Кожне перепризначення – новий творчий злет». І це підтверджує його лебединна пісня – майже 400-та сторінкова книжка з історії і буднів Львівського телебачення – «Іду до Вас». У ній Василь Олексійович звертається до кожного з нас: «Пишімо, фіксуймо! Кожне окреме буття – неповторне своєю життєвою наукою, досвідом, ба, навіть, слабкістю. Бо це – теж наука... Отоді й витворюється щасливе усвідомлення не лише свого «Я», але ще щасливішого «МИ».

Нам бракуватиме, дорогий друже Василю, твого щемливого акровіршу, твоєї життєвої і професійної мудрості, твого елексиру життя – Гаврилівки. Ми будемо пам'ятати ностальгічний автограф твого друга, корифея українського красного слова Миколи Петренка: «Василю, десь далеко лишилось те, що понині видається світлим і чистим. Хай воно таким і буде». А Ти йому втворив: «До відмінного професійного вишколу сучасний журналіст має додати духовне начало, істинний патріотизм, релігійне переконання».

Забуттю не підлягають ті, які були духовними будівничими державності України, хто власною працею та талантом у півстолітній відтинок часу примножував зоряний час Львівського телебачення, збагачував досвідом школу журналістики України.

Шевченкове слово: Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди

Постаті

Іван Вишенський. Жива Постать з глибини віків

Сучасний світ – такий різний і непередбачуваний. Але – такі традиційні, коли занурюватись у пошук самого себе у слові, помислах і сенсах. Будучи сьогодні гіпервільними у висловлюваннях власної позиції, відстоюванні думок і поглядів, журналіст мало задумується над тим, що у давнину, у витоків зародження професійного медіа-слова – все було не так просто. Саме тому для усіх нас є надважливою постать Івана Вишенського, який увійшов у історію як перший публіцист, блогер, політичний експерт свого часу – зламачу 16-17 століття.

Життя Івана з Вишні, сьогодні званого містечка на Галичині – Судової Вишні, було наповнене повноцінними рефлексіями інтелектуала на тогочасні політичні та релігійні реалії. Адже у ті часи Судова Вишня була центром сеймикового життя Руського воеводства в Польському королівстві, тут нуртували події європейського масштабу, вирішувались правові та політичні питання, що однозначно мало вплив на формування життєвої позиції молодого хлопця, родинне походження якого, на жаль, достеменно не відоме. Але

відомо точно, що він був знайомий із тогочасною польською та латинською літературою, мав серед товаришів католицьких викладачів, цікавився протестантськими ідеями соцініан.

Іван Вишенський – письменник-полеміст консервативного, ультраортодоксального напрямку. Свого часу жив і навчався у Луцьку, був близький до Острозького літературно-наукового гуртка, з полемістами якого і розпочав свою літературну діяльність. 1598 року в острозькій «Книжці» надрукував послання до самого Костянтина Василя Острозького та православних Святої Гори.

Система поглядів Івана Вишенського приймає переконання Томаса Мора, Еразма Роттердамського, Томаса Мюнцера та інших. Незважаючи на заперечення полемістом «латинської вченості», він не виходить за межі пошуків католицьких і протестантських мислителів 16 століття. Оцінки Вишенського як очевидця подій та персоналії кінця 16 – початку 17 ст. мають винятковий інтерес для історичної науки. У своїх творах письменник виступав на за-

хист православ'я, був противником Берестейської церковної унії 1596 року, західної освіти і філософії, радив обмежуватись лише богослужбовими книгами й Святим Писанням. Спираючись на засади візантійського аскетизму, він гостро критикував увесь тодішній церковний і світський лад, і вимагав простоти старохристиянського братства як запоруку здійснення Царства Божого на землі. Вишенський відкидав, зокрема, світську освіту й народні старовинні звичаї, як поганські. Письменник зображав яскраві, часто перебільшені образи морального занепаду вищих верств суспільства, зокрема, духовенства, протиставляючи їм «бідних підданих» і простих ченців.

У 1580-х рр. Іван Вишенський обирає для себе Афонський монастир у Греції, що був у ті часи центром православного чернецтва на Сході. Там він провів значну частину свого життя. Звідти надсилав в Україну послання, в яких виступав проти з'єднання православної і католицької церков. Близько 1600 року на Афоні склав збірник – «Книжку», куди увійшли «Извещеніє краткое», «Писаніє до всіх

общє, в Лядской землі живущих», послання до князя Костянтина Острозького і до єпископів, крім того «Обличеніє діавола-миродержца», «Порада» та інше. На Афоні чернець-письменник прожив понад сорок років: мешкав у кількох монастирях, потім осів у скиті – невеликому житлі ченців-самітників, розташованому віддалік від основних монастирських будівель. Сховавшись від усього світу, він дав обітницю мовчання, проте не дотримався її, відчувши тугу за рідною землею і, зваживши на заклики українських братств, у 1604 р. прибуває на рідну землю. Прожив два роки у Львові, в Унівському монастирі, звідки 1605 р. надіслав послання Домнікії, присвячене полеміці з впливовим членом львівського братства Юрієм Рогатинцем. Також жив у Манявському скиті у Йова Княгиницького.

1606 р. Іван Вишенський знову повертається на Афон. Останній твір із відомих 16 – «Позорище мисленное» датований 1615-1616 рр. У молитвах і роздумах приблизно в 70-річному віці письменник помирає як монах за усіма традиціями аскета. Сьогодні він у лику Преподобного.

Максимально наблизив до нас Івана Вишенського як патріота і демократа, Іван Якович Франко у своїй поемі «Іван Вишенський», у якій глибоко проаналізовано внутрішню кризу нашого земляка, серце якого назавжди залишилось з Батьківщиною:

*«У печері в самім вході
згорблений сидить пустинник
і письмо раз в раз читає
і слъзами полива.
«Слухай, рідна Україна,
стара мати-жалібниця,
голосом плачливим кличе
своєлюбєє дитя».*

Минулого року в День журналіста члени Львівської обласної організації НСЖУ відвідали містечко Судова Вишня, поклали квіти до єдиного в Україні пам'ятника Іванові Вишенському та ініціювали відзначення у 2021 році – 400 річчя упокоєння в Бозі преподобного монаха Івана з Вишні. До ініціативи з власними пропозиціями долучилась Львівська єпархія ПЦУ та Львівське Ставропігієне братство св. Андрія Первозванного. Судово-вишнянська територіальна громада оголосила 2021 рік Роком Івана Вишенського.

Львівською обласною радою взято до розгляду пропозиції для гідного вшанування імені нашого славного земляка.

**Наталія Криничанка,
член НСЖУ.**

Шевченкове слово: Добре жить Тому, чия душа і дума Добро навчилися любити!

✓ **Наші партнери**

Львівський палац мистецтв – творчий партнер нашої Спілки – одна з важливих культурно-мистецьких локацій регіону. Попри пандемію коронавірусу, його колектив робить вагомий внесок в розвиток української культури, медійного простору.

НАША МІСІЯ – ПРЕЗЕНТУВАТИ Й ПІДТРИМУВАТИ МИСТЕЦТВО

Карантинні умови та пандемія змусили нас переформатувати свою діяльність, прийняти не прості виклики. Коли розпочався карантин, команда Львівського палацу мистецтв розпочала працювати в онлайн-форматі. Ми розпочали впроваджувати нові форми донесення мистецтва до широкого загалу. Одним із таких перших віртуальних заходів була онлайн-виставка, на якій презентували свої живописні роботи представники професорсько-викладацького складу Львівської національної академії мистецтв. Важливо, що ці митці теж змогли адаптуватися до нових життєвих реалій. Спільно ми змогли організувати онлайн-подію, яка привернула увагу мистецьких кіл з інших регіонів. На виставці презентували свої роботи 15 художників, які показали достойний приклад – як реалізовувати власні творчі ідеї в онлайн-вимірі, бути адаптивними та гнучкими, зважаючи на зміни сьогодення. Також ми стали партнерами всеукраїнського онлайн-проєкту «Арттекстиль. Інтеграція мистецтв», реалізованого Львівською спілкою художників за підтримки Українського культурного фонду, висвітлюючи його перебіг у фейсбуці та сайті палацу. Приємно, що сьогодні ми є майданчиком, де свої творчі роботи може презентувати молодь. Такою, зокрема, є Міжнародна виставка молодіжної графіки «Інтерпретація», яка проходила в рамках інституційної підтримки у співпраці з Українським культурним фондом. Наша місія – презентувати й підтримувати мистецтво, за його посередництвом доносити красу і добро до людей.

На жаль, в листопаді минулого року

творче середовище митців пережило неоправдану втрату – смерть Олега Микити, багаторічного керівника Львівської обласної організації Національної спілки художників України, яскравої та харизматичної особистості. Прикро, коли цю землю покидають кращі її представники. Перед своїм відходом Олег Микита організував масштабну виставку спільно з Інститутом третього Президента України Віктора Ющенка, яку ми підтримали. В цій експозиції було представлено родове дерево предків – давньоруських князів та їх нащадків, які оселились по всьому світу. Виставка, маючи потужний національний підтекст, продемонструвала важливість прадавнього українства у світовій історії загалом. Її ідейним натхненником був саме Олег Микита.

Хочу наголосити, що цьогоріч ми можемо запропонувати митцям якісніші умови для презентації їх творів, а відвідувачів запрошуємо частіше оглядати діючі виставки. Адже лише у 2019-му в нашому культурно-мистецькому центрі відбулось понад 40 художніх виставок, більш ніж 200 найрізноманітніших заходів: форумів, ярмарок, презентацій... Достатньо згадати наймасштабнішу мистецьку подію міжнародного розмаху Львівський осінній салон «Високий Замок» чи Весняний Салон.

Цими та іншими постійно діючими акціями хочемо донести до глядача, що мистецтво – це спосіб висловлення своїх думок, передачі образів, демонстрація своїх вражень через творчість. «Життя коротке, а мистецтво вічне» – цю крилату фразу Львівського палацу мистецтв я перефразую: життя прекрасне, а ми є тим майданчиком,

який формує творчі особистості, даючи їм можливість себе презентувати та показати. Тому переконаний, що з року в рік кількість якісних художньо-мистецьких івентів, найрізноманітніших експозицій буде зростати. Очікуємо, що збільшуватиметься і кількість симпатиків нашого професійного видання «Вісник. Культурологічний вимір», яке подає якісну інформацію про реалізацію культурно-мистецьких проєктів. Авторами значної частини матеріалів є члени НСЖУ.

Культура як явище та як подія зображення, цінна тим, що єднає, тут відсутні рамки і кордони. А ще – культура та мистецтво сприяють формуванню унікального гармонійного простору для ідей, інноваційного мислення, генерації творчих помислів.

Ставимо за мету, щоб кожен відвідувач Львівського палацу мистецтв відкривав тут для себе цікавинку, пізнання, а простір, який створює колектив не байдужих, творчо-одарованих працівників, залишав приємні враження. І, звісно, чекаємо поглиблення творчої співпраці з Львівською організацією Спілки журналістів. Між нами у 2020 році підписаний Меморандум, наповнення якого реальним змістом відбудеться вже цьогоріч. Його перші плоди у спільних журналістсько-мистецьких акціях.

Твори сучасного образотворчого мистецтва, як і самий Палац, стають інтегральною часткою великого комунікативного простору Львівщини.

Юрій Візняк,
генеральний директор культурно-мистецького центру «Львівський палац мистецтв», член НСЖУ.

✓ **За ювілеєм – ювілей**

ЮВІЛЕЙНИЙ РІК ЗИНОВІЯ СУХОДУБА

В Інституті мистецьких досліджень Львівської національної бібліотеки імені В. Стефаника з нагоди 40-річчя творчої діяльності та уродин відбувся творчий вечір нашого колеги – Зиновія Суходуба. Послужний список ювіляра приємно вражає: Заслужений журналіст України, письменник, автор документально-поетичних відеофільмів, літературно-музичних композицій за власними літературними творами та українською класикою, фотохудожник, лауреат Рівненської обласної літературної премії імені Валер'яна Поліщука, Львів-

ської обласної журналістської премії «Сучасність», лауреат Всеукраїнських фестивалів «Калинові острови» 2001-2009 рр., Гран-прі «Калинових островів-2010» – за авторський телефільм «Безсмертя», обласна премія в галузі культури у номінації «Журналістика і публіцистика» імені В'ячеслава Чорновола – за теледілологію про українське розстріляне відродження 1920-1930-х рр., Золота медаль української журналістики.

Зиновій Суходуб працював газетярем, редактором у республіканському видавництві «Каме-

няр», диктором, редактором та керівником редакції літературно-мистецьких та дитячих програм у Львівській обласній державній телерадіокомпанії. Зараз – науковець Інституту досліджень мистецьких фондів ЛННБУ ім. В. Стефаника, водночас – активно займається власною літературною та фототворчістю, член секретаріату та голова комісії з журналістської етики Львівської обласної організації НСЖУ.

У творчому доробку З. Суходуба, як письменника – літературознавця, прозаїка та публіциста – нариси, есеї, статті у літератур-

но-мистецьких часописах та збірниках. 2020 року побачила світ його нова ілюстрована книга художніх, літературознавчих та публіцистичних творів «Автографи любові».

Нових тобі, побратиме, творчих злетів!

Шевченкове слово: А всім нам вкупі на землі єдиномисліє подай і братолюбіє пошли

✓ Творчі прем'єри наших колег

КОРОННИЙ НОМЕР РОМАНІСТА

У київському видавництві «Ярослав Вал» в новоріччя побачив світ новий роман нашого побратима – журналіста-письменника Богдана Кушніра «Блондинка для олігарха». Під час теперішньої російсько-української війни головний герой твору – офіцер спецпідрозділу військової розвідки отримав особливі повноваження для нейтралізації продажного олігарха. Чи виконав він свою місію? Гостросюжетний роман прози – застереження не лише для продажних олігархічних кланів, які працюють на Росію.

Про особливу «російсько-українську творчість» Богдана Кушніра – нотатки його видавця, письменника Михайла Слабошпицького.

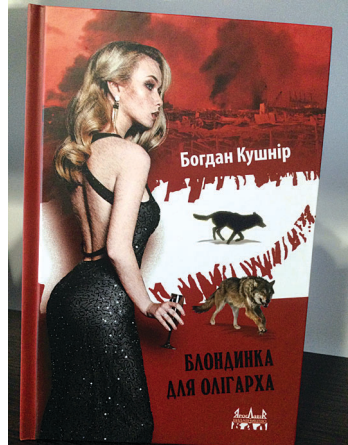
Богдан Кушнір – класик конспірологічних головоломок та гостроколізійних сюжетних багатоходівок у своїх романах, котрі читаються майже на одному подиху. Бо ж сюжетна інтрига в його творах щодаля від експозиції до фіналу наростає. Автор уміло веде читача логікою цілком переконливої версії, але потім легко спростовує її – і маємо новий, геть несподіваний поворот сюжету. Це, сказати б, коронний номер романіста, його характеристична авторська прикмета. Небагато наших прозаїків надаровано хистом бути конструкторами саме такого калібру сюжетів.

Звичайно, широку можливість для сюжетних каскадів забезпечує йому особливий матеріал, покладений в основу творів, – фактографія буднів спецслужб, бо ж зовсім не щодня дізнаємося ми зі ЗМІ про те, що, чому, як і де відбулося з їхньою участю, але в Кушніра цей особливий матеріал – не просто тло, не декорація, в яких затиснуто сюжети. Сам матеріал незрідка виступає навіть у ролі незримого дійової особи, оскільки автор як талановитий режисер, уміє все так композиційно вибудувати, що в нього навіть котрісь другорядні подробиці в якийсь момент можуть ска-

зати багато. Кушнір справді добре знається на тому, чим і як живуть спецслужби і в чому полягає мистецтво розвідника. До того ж він володіє розмаїтою, подеколи суперечливою (чи й блефового характеру) інформацією з проблем геостратегії і може коментувати все те, як досвідчений шахіст в оригінальній шаховій партії.

Його книжки політичної публіцистики «Як нам бути з Росією» та «Помилка Солженіцина» були своєрідною підготовкою до романічного циклу, який почався «Помстою оперативника розвідки» й продовжився «Невидимою павутиною», «На лінії зіткнення. Любов і ненависть». А потім знову документальна книжка «Таки війна... Із щоденника офіцера сектору «А».

Його персонажі не тільки оригінально легендовані, належно законспіровані і, маючи конкретну мету й сценарії досягнення її, неоднораз вимушені діяти і поза сценаріями – абсолютно експромтом, бо ж у житті – а особливо в їхньому – не можна все розрахувати й передбачити. Кушнір виписує характери сильних, незрідка пасіонарних людей. Тут також треба мати специфічний талант. А ще особливу підготовку. Обділеному аналітичними здіб-

ностями, кмітливостю, специфічною пам'яттю й артистизмом у спецслужбах робити нічого. Ось герой Кушніра, виконуючи завдання, опиняється в таборі для підготовки сепаратистів, які на Донеччині видаватимуть себе за шахтарів чи трактористів, що в місцевому універсамі накупили автоматів та гранатометів, і воюватимуть проти захисників України. Кушнірів герой блискуче виконує цю роль. Він став своїм серед чужих, але водночас тримає їх на певній відстані від себе. Читаючи ці сцени, ніяк не можеш позбутися враження, що то суто документальний матеріал, бо ж виписано їх цілком переконливо. В усьому панує вірогідність. Окрема тема – легка впізнаваність ситуацій і реалій сьогоденного дня. Кушнір має зірке око й добру пам'ять, що допомагають йому при змалюванні соціальних фізіомій персонажів та всього контексту нашого соціуму. Гадаю, чимало фігурантів українського – та й не тільки українського – політикуму та представників спецслужб могли б із роздратуванням подавати на автора в суд за те, що він вивів у своїх романах їхні глибоко приховані таємниці та вчинки, котрі падають під серйозні статті нашого законодавства. Але Кушнір – автор надто досвідчений для того, щоб лишити в творах такі «ахілесові п'я-

ти». У нього високий рівень художньої типізації, і його навряд чи звинуватять у тому буквализмі, котрий був би на користь позивачів. Він своїми романами дає вдячний матеріал і для соціологів, і для психологів, і для істориків, і для всіх інших, хто прагне осмислити, що ж сьогодні з нашим суспільством відбувається і якою є українська людина в епоху таких загрозливих викликів та випробувань.

Жанрова специфіка цих творів, котру деякі недалекоглядні критики традиційно позиціонують як третьорядне читиво, що буцімто не має стосунку до серйозного письменства, приречена на жваве зацікавлення та успіх у читача. Хай би які критерії та діагнози виголошували критичні алхіміки, але література та й уся художня практика розвиваються незалежно від них і мають своє абсолютно суверенне життя. І постійно доводять: кожен автор і кожен твір – то дуже конкретний випадок, і він може не улягати у відведене йому теоретичними схемами і типологічними рядами «прокрустове ложе». Саме така ситуація і з романами Богдана Кушніра, який своєю творчою практикою легко виходить поза штучно сконструйовані жанрові обмеження та перегородки. Це передовсім художньо повнокровна проза з усіма її прикметами. Просто вона своєю гострофабульністю та малознаним матеріалом, покладеним в її основу, вигідно виділяється в потоці тих книжок, де читач не зустріне нічого для себе нового. Кушнірові, гадаю, самому нудно було б писати такі книги. І тому він пише такі книги, котрі йому й самому було б цікаво прочитати.

**Михайло
СЛАБОШПИЦЬКИЙ,
лауреат державної
премії ім. Т. Шевченка.**

Шевченкове слово: Наша дума, наша пісня не вмре, не загине

✓ **На замітку редактору**

Пам'ятні дати та ювілеї 2021 року

950 років із часу першої писемної згадки про місто Старий Самбір (1071);

800 років із дня битви під Галичем (23.05.1221);

425 років із часу укладення Берестейської унії – створення Української греко-католицької Церкви (1596);

250 років із часу заснування астрономічної обсерваторії у Львові (нині – астрономічна обсерваторія як науково-дослідна установа Львівського національного університету імені Івана Франка) (1771);

125 років із часу заснування Львівської академічної громади (1896);

100 років із часу заснування у Львові Українського таємного університету (липень 1921);

75 років із часу заснування Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (1946);

75 років із часу заснування Львівської національної академії мистецтв (1946);

75 років із часу проведення Грубешівської операції – звільнення міста Грубешів військовими УПА та польської організації ВіН (“Свобода і незалежність”) (27–28.05.1946);

30 років із дня ухвалення Верховною Радою України Акта проголошення незалежності України (24.08.1991);

30 років із дня проведення Всеукраїнського референдуму на підтвердження незалежності України (01.12.1991);

30 років із дня створення Збройних Сил України (06.12.1991);

25 років із дня ухвалення Верховною Радою України Конституції України (28.06.1996);

25 років із дня введення в обіг національної грошової одиниці – гривні (02.09.1996);

820 років із часу народження князя Данила Галицького (1201–1264);

140 років із дня народження Антіна Лотоцького (1881–1949), громадського діяча, письменника, видавця, учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті;

150 років із дня народження Лесі Українки (справжнє ім'я та прізвище – Лариса Косач-Квітка) (1871–1913), письменниці, перекладачки, однієї з центральних постатей національної культури;

14 травня – 150 років із дня народження Василя Стефаника (1871–1936), письменника, громадського та політичного діяча, однієї з головних постатей культурного та суспільно-політичного життя України;

17 травня – 80 років із дня народження Ореста Субтельного (1941–2016), історика, іноземного члена НАН України;

14 червня – 130 років із дня народження Євгена Коновальця (1891–1938), військового та політичного діяча, голови Організації українських націоналістів;

15 червня – 80 років із дня народження Івана Миколайчука (1941–1987), кіноактора, драматурга, кінорежисера;

3 липня – 80 років із дня народження Богодара Которовича (1941–2009), скрипаля, диригента, педагога;

6 липня – 170 років із дня народження Івана Левинського (1851–1919), архітектора, педагога, громадського діяча;

7 липня – 100 років із дня народження Петра Яцика (1921–2001), мецената, громадського діяча, засновника Міжнародного конкурсу знавців української мови, що носить його ім'я;

17 липня – 150 років із дня народження Філарета Колесси (1871–1947), етнографа, фольклориста, композитора, музикознавця, вченого, академіка;

26 липня – 90 років із дня народження Івана Дзюби (1931), літературознавця, літературного критика, публіциста, правозахисника, дисидента, громадського та державного діяча, вченого, академіка НАН України, політв'язня радянського режиму, Героя України;

10 серпня – 80 років із дня народження Романа Лубківського (1941–2015) письменника, громадського та державного діяча;

24 серпня – 150 років із дня народження Василя Щурата (1871–1948), поета, літературознавця, перекладача;

24 серпня – 100 років із дня народження Леоніда Полтави (справжнє прізвище – Пархомович) (1921–1990), громадського та політичного діяча, письменника, журналіста;

27 серпня – 80 років із дня народження Богдана Ступки (1941–2012), актора, громадського та державного діяча, Героя України;

2 вересня – 210 років із дня народження Івана Вагилевича (1811–1866), поета, фольклориста, філолога, етнографа, члена “Руської трійці”;

18 вересня – 180 років із дня народження Михайла Драгоманова (1841–1895), громадського та політичного діяча, історика, публіциста, літературознавця, фольклориста;

10 жовтня – 90 років із дня народження Атени Пашко (1931–2012), поетеси, громадської діячки;

4 листопада – 110 років із дня народження Романа Клячківського (1911–1945), військового та політичного діяча, організатора і першого командира УПА учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті;

6 листопада – 210 років із дня народження Маркіяна Шашкевича (1811–1843), письменника, громадського і культурного діяча, члена “Руської трійці”;

9 листопада – 100 років із дня народження Віктора Чукаріна (1921–1984), спортсмена, гімнаста, педагога, чемпіона Олімпійських ігор;

30 листопада – 70 років із дня народження Назарія Яремчука (1951–1995), співака;

7 грудня – 210 років із дня народження Миколи Устияновича (1811–1885), письменника, священника, громадського діяча;

21 грудня – 160 років із дня народження Євгена Чикаленка (1861–1929), громадського та політичного діяча, мецената, публіциста;

26 грудня – 150 років із дня народження Євмена Лукасевича (1871–1929), дипломата, журналіста, лікаря, видавця, громадського та державного діяча, міністра охорони здоров'я Уряду УНР, учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті;

Дні пам'яті:

100-ті роковини від початку масового штучного голоду 1921–1923 років в Україні (День пам'яті – 27.11.2021);

80-ті роковини від початку масових розстрілів, здійснених гітлерівцями у Бабиному Яру (29–30.09.1941, День пам'яті – 29.09.2021)

75-ті роковини від початку масового штучного голоду 1946–1947 років в Україні (День пам'яті – 27.11.2021).

Шевченкове слово: За вас правда, за вас слава і воля свята

ЗАСНОВНИК – Львівська обласна організація
Національної спілки журналістів України.

Реєстраційне свідоцтво ЛВ №1348/602-Р, видане 26.03.2020 р.

РЕДАКЦІЙНА РАДА: Я. Климович, Я. Фейло, В. Сорочук

Адреса редакції: 79007, вул. С. Крушельницької, 5, офіс 3

Конт. тел.: 032 261 02 22 e-mail: lvmedia@ukr.net

Комп'ютерна верстка: ПП «Редакція газети «Голос з-над Бугу»

Друк – ТОВ «Ромус-Поліграф», м. Львів, вул. Б. Хмельницького, 119А